

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Martin Jecha
Téma práce:	Vývoj systému a správy berních povinností v českých zemích
Rozsah práce:	61 s. textu
Datum odevzdání práce:	10.09.2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Přestože právněhistorická témata se zdají na první pohled z hlediska kritéria aktuálnosti jako méně stěžejní, s tím, že nejsou prvoplánově použitelná v praxi, je tato údajná neaktuálnost pouze zdánlivá. Naopak diachronní komparace může být nejenom zajímavým speštréním právně pozitivního tématu, ale může mít i přímou použitelnost např. při transformaci právního řádu. Navíc každý právní institut prošel určitou evolucí, vyvíjel se a proměňoval ve své formální i praktické podobě tak, jako plynula evoluce společnosti, jejímž byla odrazem. U historické komparace pak lze již nad pouhou deskripci zjišťovat, odkud jednotlivé elementy právního odvětví pocházejí, proč přetrvaly anebo naopak zanikly. Tedy nakolik minulost ovlivňuje budoucnost a zda se lze z ní inspirovat. To je i případ předkládané diplomové práce. Autor v ní popisuje genezi a evoluci daňového systému, tj. souboru daní v českých zemích od vzniku českého státu roku 1918. Zároveň však sleduje i správu těchto daní, protože bez funkční administrace jakéhokoliv systému tento nemůže dobře fungovat a i jeho právní úprava je pouze „papírovým tygrem“. Důležitou je rovněž skutečnost, že historie finančního práva není příliš zpracovávaným okruhem, přičemž každý obor platného práva potřebuje historický úvod, takže kol. Jecha, činil práci téměř pionýrskou a téma proto lze označit za nové, resp. „resuscitující“ a otevírající možnost dalšího výzkumu.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Slovy autora se práce zabývá „pouze... těmi nejdůležitějšími daněmi... Na území, které je v současnosti státním územím České republiky.“ (s. 1). Tím si student významně ulehčil práci na tématu. I tak ale vyžadovalo znalost jak údajů právněhistorických, tak institutů finančního práva a má tedy, byť s ohledem na obecnější zpracování jen do jisté míry, multidimenzionální charakter. Právě vzhledem k podobě zpracování, kdy deklarovaným cílem práce je popis a zhodnocení systému daní a jejich správy do vzniku Československa vycházel autor primárně z didaktických a odborných publikací a dobových právních předpisů. Stranou ponechal tištěné a archivní zdroje, které by umožnily hlubší vhléd do problematiky a zejména do fungování daňové správy. V naznačeném rozsahu však kol. Jecha se vstupními údaji pracoval a zpracoval je zcela bezproblémově a prokázal schopnost vlastní studentské vědecké činnosti. Přestože vymezení metod čtenář v textu kvalifikační práce ani při hlubším studiu nenalezne, lze i vzhledem k jejím cílům konstatovat, že výchozí deskriptivní metoda, byla částečně doplněna prvky historické a kritické analýzy.

3. Formální a systematické členění práce

Vzhledem ke skutečnosti, že se v průběhu vývoje daňový systém a jeho správa zřetelně proměňovaly a výrazně lišily, bylo při členění práce studentem velmi vhodně zvoleno hledisko chronologické, kdy po pojednání o daních následuje vždy subkapitola týkající se

jejich správy. Celkem je práce rozdělena na úvod, tři kapitoly a závěr. Kapitoly jsou rozsahově v zásadě vyvážené, logicky je nejrozsáhlejší pasáž (25 stran textu), věnována modernímu systému daní a poplatků 19. století. První kapitola (s. 3 – 21) zahrnuje daně v době středověku a raného novověku včetně sondy do práv privilegovaných vrstev v Čechách ve vztahu k daňovému systému a správě daní v období vrcholného feudalismu (s. 8 – 9.). Je zde rovněž identifikována všeobecná berně a speciální daně. Vzhledem k přehlednosti práce, nevádí, že kol. Jecha nezačíná každou z kapitol na samostatné stránce, jak bývá v kvalifikačních pracích zvykem. Druhá kapitola (s. 22 – 33) se věnuje zejména daňové kategorizaci a evidenci daní v období předosvícenského a osvícenského absolutismu. Najdeme zde berní ruly (již však ne moravské lánové rejstříky), tereziánské katastry, josefínský i stabilní katastr. Na rozdíl od ostatních kapitol však absentuje pasáž, věnovaná správě daní. Poslední kapitola (33 – 57) se zabývá přímým a nepřímým daním a poplatkům a organizaci daňové administrativy ve druhé polovině 19. století. Závěr zejména syntetizuje dosažené poznatky a vyjadřuje se ke splnění cílů práce.

4. Vyjádření k práci

Práce oživuje bádání ohledně dějin právní úpravy fiskálních otázek, která je spíše na okraji badatelského zájmu. Student čtivě a precizně shrnul dosavadní poznatky v tomto směru a zaujal i některá vlastní stanoviska. Přes jisté výhrady, jež lze k posuzované práci mít a které byly zmíněny na příslušných místech posudku (např. nesprávné zařazení stavovského období ve středověku, berní správy v období absolutismu, kde by mohlo být dotčeno i fungování nestátních, hospodářských, tj. patrimoniálních úředníků při plnění daňové povinnosti nebo nezařazení samosprávných daní do daňového systému 19. století a rovněž rezignace na práci s primárními zdroji), je potřeba říci, že cíle práce, vytyčené v jejím zadání, byly naplněny a práce bude přínosem i pro případné další zájemce o sledovanou problematiku. S ohledem na diplomovou povahu kvalifikační práce jsou pak vytyčené nedostatky zanedbatelnými.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Vytyčené cíle práce byly splněny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce byla vypracována samostatně. Podle údajů z automatické kontroly nejde o plagiát.
Logická stavba práce	Práce je strukturována logicky, sleduje časovou linku a zároveň přehledně odděluje daňově-poplatkovou materii včetně právní úpravy a její administraci. Připomínku by si snad zasloužila drobná nepřesnost, kdy autor zařadil daně v době stavovské mezi daně středověké, což je z hlediska historické etapizace nonsens. Nicméně tento drobný neduh by bylo možno snadno napravit rozšířením názvu kapitoly.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Jak již bylo řečeno, student využíval zejména dostupnou didaktickou a odbornou literaturu k tématu včetně elektronických zdrojů (zejm. s. 20 a 22). Pochválit lze použití edice např. Emlerův berní registr Plzeňského kraje nebo Fontes rerum Bohemikarum. Kol. Jecha se dokonce dopídil

	obtížně dostupných Demelových dějin fiskálního úřadu v českých zemích. Naopak stranou byly ponechány archiválie (např. fond Ministerstva financí, archiválie z okresních finančních ředitelství nebo stenografické protokoly zaznamenávající projednávání některých právních předpisů) a cizojazyčná literatura.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Provedená analýza je s ohledem na zadané téma diplomové práce přiměřená, byť by bylo možné se ještě věnovat např. vnitřnímu procesu výběru a zpracování daní v rámci soustavy daňovésprávních orgánů. Rovněž by bylo možné více zmínit samosprávné daně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce považuji za nadstandardní. Vzhledem k právní povaze diplomové práce mohou být grafy a tabulky jen doplňkovým formátem, neboť smyslem není statistika, která by se více hodila do národohospodářské práce či práce z hospodářských a sociálních dějin.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazykovou a stylistickou úroveň považuji za jednoznačný klad práce. Kol. Jecha dokázal i složitou finančněprávní problematiku popsat srozumitelně a čtivě, dokonce lze říci, že má případný potenciál k popularizaci práva.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	2

V Praze dne 02.10.2018

Jiří Šouša
vedoucí diplomové práce